

UITVOERINGSSCAN

Onderwerp : Uitvoeringsscan maatregelen no cure-no pay bij de Wet WOZ

Van : Team Financiën VNG

Aan : Ministerie van Financiën

Datum : 6 juli 2023

1. Inleiding

In zijn brief aan de Tweede Kamer van 23 maart 2023 (kenmerk 2023-0000070399) kondigde de staatsecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst een plan van aanpak aan voor de no cure – no pay problematiek bij de BPM en de Wet WOZ, met daarin de volgende maatregelen:

1. Standaard uitbetalen van de vergoedingen voor de WOZ en de BPM aan de belanghebbende.
2. Een apart regime voor het recht op een proceskostenvergoeding voor de WOZ en de BPM.
3. Geen toekenning van proceskostenvergoeding ingeval de WOZ-waarde of de BPM-waarde slechts licht wordt bijgesteld.
4. Verplicht informeel traject voor de WOZ.
5. Intensiveren van de handhavingsstrategie bij de zogenoemde parallelimport van motorrijtuigen.
6. Niet langer uitkeren van de vergoeding van immateriële schade bij de WOZ en BPM.

De maatregelen 1, 2 en 6 zijn inmiddels uitgewerkt in het wetsvoorstel “Wijziging van de Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 en de Wet waardering onroerende zaken in verband met het herwaarderen van de proceskostenvergoeding en vergoeding van immateriële schade wegens overschrijding van de redelijke termijn (Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ en bpm)”.

Het Ministerie van Financiën heeft ambtelijk de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gevraagd te onderzoeken wat de gevolgen zijn van de in het wetsvoorstel opgenomen maatregelen voor de uitvoering van de Wet Waardering onroerende zaken (Wet WOZ) door gemeenten.

Hierna volgt:

- een overzicht van het wetsvoorstel voor zover van belang voor de uitvoering van de Wet WOZ (onderdeel 2);
- een beschrijving van de uitvoeringsscan en de opzet daarvan (onderdeel 3);
- een beschrijving van de resultaten van de uitvoeringsscan, inclusief een overzichtstabel (onderdeel 4);
- conclusies en aanbevelingen (onderdeel 5)

2. Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ en bpm

Het wetsvoorstel bepaalt in artikel II dat in de Wet WOZ een artikel 30a wordt ingevoerd:

Artikel 30a, lid 1, Wet WOZ

Het bedrag dat strekt tot vergoeding van de kosten, bedoeld in artikel 7:15, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, onder toepassing van de nadere regels gesteld krachtens het vierde lid van dat artikel, wordt, voor zover die kosten betrekking hebben op door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand in het kader van het bezwaar tegen een besluit genomen op grond van het gestelde bij of krachtens deze wet of titel IV, hoofdstuk XV, paragraaf 2, van de Gemeentewet of tegen een daarmee verband houdend besluit, vermenigvuldigd met 0,25. De eerste zin vindt geen toepassing in geval van bijzondere omstandigheden in de zin van de nadere regels gesteld krachtens artikel 7:15, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 30a, lid 2, Wet WOZ

In geval van een veroordeling in de kosten als bedoeld in artikel 8:75, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, onder toepassing van de nadere regels gesteld krachtens de laatste zin van artikel 8:75, eerste lid, van die wet, of in geval van een veroordeling in de kosten waarbij artikel 8:75 van die wet van overeenkomstige toepassing is verklaard, wordt, voor zover die kosten betrekking hebben op door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand in het kader van het beroep, hoger beroep of beroep in cassatie bij de bestuursrechter betreffende een besluit genomen op grond van het gestelde bij of krachtens deze wet of titel IV, hoofdstuk XV, paragraaf 2, van de Gemeentewet of een daarmee verband houdend besluit, het bedrag dat strekt tot de vergoeding van die kosten vermenigvuldigd met:

- a. 0,25, indien de bestreden beschikking wordt vernietigd of gewijzigd;
- b. 0,10 in alle overige gevallen.

De eerste zin vindt geen toepassing in geval van bijzondere omstandigheden in de zin van de nadere regels gesteld krachtens artikel 8:75, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 30a, lid 3, Wet WOZ

De bestuursrechter kent in het kader van het beroep, hoger beroep of beroep in cassatie betreffende een besluit genomen op grond van het gestelde bij of krachtens deze wet of titel IV, hoofdstuk XV, paragraaf 2, van de Gemeentewet of een daarmee verband houdend besluit, uitsluitend op verzoek, bij overschrijding van de redelijke termijn een vergoeding van immateriële schade toe van € 50 per half jaar waarmee die termijn is overschreden, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden. Ingeval de procedure eveneens een boetebeschikking betreft, wordt daarnaast de boetebeschikking verminderd.

Artikel 30a, lid 4 en 5, Wet WOZ

Lid 4. Onverminderd de artikelen 7:15, vijfde lid, en 8:75, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, al dan niet in samenhang met artikel 8:108, eerste lid, van die wet of de artikelen 29 of 29f van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, vinden uitbetalingen ingevolge een uitspraak op bezwaar, beroep, hoger beroep of beroep in cassatie betreffende een besluit genomen op grond van het gestelde bij of krachtens deze wet of titel IV, hoofdstuk XV, paragraaf 2, van de Gemeentewet of een daarmee verband houdend besluit, waaronder uitbetalingen van vergoedingen

als bedoeld in de voorgaande leden, dwangsommen als bedoeld in artikel 4:17, eerste lid, van die wet en vergoedingen van het betaalde griffierecht als bedoeld in artikel 8:74 van die wet, uitsluitend plaats op een bankrekening die op naam staat van de belanghebbende.

Lid 5. Vorderingen tot uitbetaling als bedoeld in het vierde lid zijn niet vatbaar voor vervreemding of verpanding.

Artikel III van het wetsvoorstel stelt een evaluatieperiode voor van maximaal 5 jaar:

Onze Minister van Financiën zendt in overeenstemming met Onze Minister voor Rechtsbescherming binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de artikelen I en II van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van die artikelen van deze wet in de praktijk.

Artikel IV van het wetsvoorstel bevat overgangsrecht:

Deze wet treedt in werking met ingang van 1 januari 2024, met dien verstande dat:

- a. artikel 19a, eerste en tweede lid, van de Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 en artikel 30a, eerste en tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken voor het eerst toepassing vinden met betrekking tot een bezwaar tegen een na dat tijdstip bekendgemaakt besluit en een beroep, hoger beroep, verzet, beroep in cassatie of een verzoek om herziening tegen een na dat tijdstip bekendgemaakte uitspraak;
- b. artikel 19a, derde lid, van de Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 en artikel 30a, derde lid, van de Wet waardering onroerende zaken voor het eerst toepassing vinden op vergoedingen voor overschrijding van de redelijke termijn waarvan de termijn aanvangt na dat tijdstip.

3. Uitvoeringsscan

Op 25 mei 2023 heeft het Ministerie van Financiën ambtelijk aan de VNG gevraagd te onderzoeken wat de gevolgen zijn van de in het wetsvoorstel opgenomen maatregelen voor de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten.

Deze gevolgen voor gemeenten heeft de VNG in kaart gebracht door een zogenoemde uitvoeringsscan. Daarvoor is een aantal gemeenten en samenwerkingsorganisaties die de Wet WOZ uitvoert (hierna samen: uitvoeringsorganisaties) benaderd.

3.1 Opzet uitvoeringsscan

Om een getrouwe weerspiegeling van de uitvoeringspraktijk te krijgen zijn zowel individuele gemeenten als samenwerkingsverbanden benaderd. Er hebben in totaal 10 uitvoeringsorganisaties meegewerkt aan de uitvoeringsscan. Daaronder zijn kleine, middelgrote en grote uitvoeringsorganisaties. Omdat samenwerkingsverbanden voor meerdere gemeenten de Wet WOZ uitvoeren beslaat de uitvoeringsscan in ieder geval 45 gemeenten.¹

Aan de uitvoeringsorganisaties is het wetsvoorstel met de daarbij behorende toelichting vertrouwelijk toegezonden, met daarbij een formulier waarop - per voorgestelde maatregel - kon

¹ Nederland telde 342 gemeenten op 1 januari 2023.

worden aangegeven wat de gevolgen zijn van de verschillende maatregelen voor de uitvoering van de Wet WOZ, verdeeld naar incidentele en structurele gevolgen.

Met de uitvoeringsorganisaties is in een gezamenlijke bijeenkomst het wetsvoorstel nader toegelicht en besproken. Daarbij is gevraagd naar de voorlopige eerste reacties. Na deze gezamenlijke bijeenkomst hebben de uitvoeringsorganisaties het formulier definitief ingevuld en desgewenst voorzien van een toelichting.

De vragen van de uitvoeringsscan hebben betrekking op verschillende onderdelen van de WOZ-uitvoering:

- het primaire proces,
- kosten,
- personeel,
- automatisering, en
- interactie met inwoners.

Bij de vragen hebben de uitvoeringsorganisaties per onderdeel aangegeven of de gevolgen van het wetsvoorstel van incidentele aard (bijvoorbeeld het maken van eenmalige kosten voor aanpassing van software) en/of van structurele aard (bijvoorbeeld het uitbreiden van de vaste formatie) zijn.

Gevraagd is om eventuele gevolgen voor *alle* betrokken uitvoerenden in de beantwoording mee te wegen, zoals communicatie, klantcontact en externe automatisering.

In het kader van deze uitvoeringsscan heeft de VNG zelf geen contact gehad met (externe) softwarebureaus. Wel zijn er contacten geweest tussen de uitvoeringsorganisaties en de softwarebureaus. De resultaten daarvan zijn door de betrokkenen verwerkt in de reacties in het kader van de uitvoeringsscan.

Aan de uitvoeringsorganisaties is meegegeven dat het wetsvoorstel ziet op bezwaar, (hoger) beroep en cassatie in het kader van de Wet WOZ en hoofdstuk XV, paragraaf 2 van de Gemeentewet (onroerendezaakbelastingen). Dat betekent o.a. dat het voorstel niet geldt voor andere gemeentelijke heffingen. Gemeenten moeten in de praktijk na de invoering van de wet dus werken met twee verschillende vergoedingsregelingen naast elkaar.

Aan de uitvoeringsorganisaties is ook meegegeven dat het wetsvoorstel beoogd in werking te treden per 1 januari 2024. Dat betekent dat gemeenten uitvoering moeten kunnen geven aan het wetsvoorstel bij de behandeling van de bezwaren tegen de WOZ-beschikkingen die in 2024 worden verzonden.

4. Resultaten uitvoeringsscan

Uit de scan blijkt in zijn algemeenheid dat het wetsvoorstel geen of beperkte gevolgen heeft voor de uitvoering van de Wet WOZ door gemeenten. Als er al gevolgen zijn, dan zijn die voor het overgrote deel beperkt en eenvoudig inpasbaar in het bestaande WOZ-proces.

Beperkte gevolgen zijn door de betrokken uitvoeringsorganisaties bijvoorbeeld gesignaleerd bij de

maatregel die de vergoeding voor bijstand door een gemachtigde in de bezwaarfase beperkt door toepassing van een factor 0,25.

Uit de uitvoeringsscan volgt dat de gevolgen voor de uitvoering het meest aanwezig zijn bij de maatregel die voorschrijft dat uitvoerders van de Wet WOZ de uitbetaling van alle vergoedingen in beginsel op rekening van de belanghebbende zelf storten. Een grote gemeente en een groot samenwerkingsverband hebben in dit verband aangegeven dat het verplicht uitbetalen op rekening van belanghebbende grote en belastende gevolgen heeft voor de uitvoering. Dat gaat volgens deze uitvoeringsorganisaties evenwel niet zo ver dat die gevolgen aan de voorgenomen invoering van het wetsvoorstel in de weg zouden staan.

De resultaten van de uitvoeringsscan zijn samengevat in een overzichtstabel, zie onderdeel 4.2 hierna.

4.1 Commentaren uitvoeringsorganisaties

Onderstaande commentaren van de betrokken uitvoeringsorganisaties geven meer inzicht in de gesignaleerde knelpunten:

Deze maatregelen gelden alleen voor de Wet WOZ en OZB. Dat kan in de hand werken dat vaker de overige heffingen van de combi-aanslag ter discussie gesteld worden. Dat betreft vooral die heffingen die de WOZ-waarde als heffingsgrondslag hanteren (rioolheffingen en forensenbelasting) Daarvoor geldt immers straks nog steeds het nu bestaande ruimere vergoedingsregime.

Bij toewijzing van een bezwaar tegen een combi-aanslag ontstaat een ingewikkelde constructie waarbij steeds de afweging moet worden gemaakt welke factor dient te worden gehanteerd. Dit vraagt incidenteel goede inpassing in de automatisering en structureel meer oplettendheid en kennis van het personeel.

Op diverse plaatsen staat in het wetsvoorstel een uitzonderingsmogelijkheid voor 'bijzondere omstandigheden'. De verwachting is dat over de exacte invulling van dat begrip in de beginfase veel geprocedeerd moet worden.

Sommige gemachtigden hebben het bezwaarproces grotendeels geautomatiseerd. Daardoor kan – ook met deze nieuwe maatregelen – nog steeds winst worden gemaakt. Deze bedrijven kunnen hun diensten waarschijnlijk aan blijven bieden. Als straks meer gemachtigden hun processen automatiseren kan de werkdruk bij gemeenten eerder toenemen dan afnemen. Voordeel is dat de burger nog steeds een plek heeft voor ondersteuning.

Er vindt een verschuiving plaats van schriftelijk- naar informeel contact. Dit is positief voor de totale werkdruk, maar zorgt wel voor een hogere piekbelasting in de eerste 2 maanden na de dagtekening. Het betekent iets voor de inrichting, werkprocessen, jaarplanning en bezetting/formatie van de organisatie. Wel geeft het veel ruimte in de tweede helft van het jaar.

Bij het verplicht uit betalen aan belanghebbenden moet in de meeste gevallen het rekeningnummer worden gecheckt waarop wordt teruggestort. Dit is een bewerkelijk proces waarin ook sprake is van rappelleren bij geen reactie. Een permanente opname van stappen in het bezwaarproces en ook

borging in de automatisering is daarom noodzakelijk. De eenvoud van het uitkeren aan slechts ca. 15 partijen voor 95% van de gegronde bezwaren komt te vervallen.

Voor de WOZ moet worden uitbetaald aan belanghebbende en voor de andere heffingen aan gemachtigde. Er is straks sprake van twee regimes naast elkaar. Dit vraagt oplettendheid van het personeel.

Naar verwachting zal het verplicht uitbetalen aan belanghebbenden meer bewustzijn opleveren bij een deel van de belanghebbenden, maar ook veel meer vragen oproepen dan op dit moment het geval is. Er zal ook met belanghebbenden moeten worden gecommuniceerd als er vergoedingen worden uitgekeerd. Anders begrijpen de belanghebbenden niet waarvoor de vergoedingen zijn. Dat speelt een nog grotere rol als er bij de vergoeding verrekend wordt met eventuele nog openstaande belastingschulden.

We vermoeden dat er extra contacten met gemachtigden zullen komen. Die zullen mogelijk voorschotten aan klanten gaan vragen, die verrekend moeten worden met de kostenvergoeding. Voor gemachtigden wordt het dus ook om die reden belangrijk te weten wanneer er uitbetaald wordt. Zou ook nog tot extra mail / brieven kunnen leiden.

Door het verplicht uitbetalen aan belanghebbenden moet het primair proces worden aangepast ((beperkte) uitbreiding van de capaciteit). De interactie met de burgers zal toenemen en incidenteel zal er contact met de burger dienen te worden gezocht om het bankrekeningnummer te achterhalen. Er zijn derhalve kosten aan verbonden op het gebied van software, personeel, drukwerk/porti. De omvang van deze kosten lijken beperkt, maar zijn uiteraard wel afhankelijk van de aantallen in de praktijk.

4.2 Overzichtstabel

De resultaten van de uitvoeringsscan zijn samengevat in een overzichtstabel (figuur 1).

Aan de linkerkant van de tabel staan de uitvoeringsaspecten waarvoor het wetsvoorstel gevolgen kan hebben. Aan de bovenkant van de tabel staan de onderdelen van het wetsvoorstel.

In de tabel hebben de uitvoeringsorganisaties de gevolgen aangegeven voor de uitvoering van de Wet WOZ. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen:

- geen of zeer beperkte gevolgen voor de uitvoering,
- eenvoudig inpasbare gevolgen voor de uitvoering,
- belastende grote gevolgen voor de uitvoering.

Opgemerkt wordt dat de onderdelen van het wetsvoorstel in de tabel sterkt vereenvoudigd zijn weergegeven. De uitvoeringsorganisaties hebben bij de beantwoording gekeken naar de volledige tekst van het wetsvoorstel.

Figuur 1: Overzichtstabel resultaten uitvoeringsscan gevolgen ‘Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ en bpm’ voor uitvoeringspraktijk Wet WOZ.

Voorstellen →	1. Vergoeding bezwaarfase vermenigvuldigd met 0,25 als WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd.	2. Vergoeding beroep, hoger beroep of cassatie vermenigvuldigd met 0,25 als WOZ-beschikking wordt vernietigd of gewijzigd; vermenigvuldigd met 0,10 in overige gevallen.	3. Immateriële schadevergoeding beperkt tot € 50 per half jaar waarmee redelijke termijn is overschreden.	4. Uitbetaling vergoedingen uitsluitend op bankrekening op naam van belanghebbende.
Uitvoeringsaspecten WOZ ↓				
Primaire proces (incidenteel)	EGGGGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEEGGGGG
Primaire proces (structureel)	EEGGGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEGGGGGGB
Kosten (incidenteel)	EGGGGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEEGGGGG
Kosten (structureel)	EEEEGGGGG	EEGGGGGGG	EGGGGGGGG	EEEEGGGGG
Personeel (incidenteel)	EEGGGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEGGGGGGB
Personeel (structureel)	EEEEGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEEGGGGG
Automatisering/systemen (incidenteel)	EEEEGGGGG	EEGGGGGGG	EGGGGGGGG	EEEEGGGGG
Automatisering/systemen (structureel)	EEGGGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEEGGGGG
Interactie met inwoners (incidenteel)	EEEEGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEEGGGGGB
Interactie met inwoners (structureel)	EEEEGGGGG	GGGGGGGGG	GGGGGGGGG	EEEGGGGGGBB

G = Geen of zeer beperkte gevolgen voor de uitvoering

E = Eenvoudig inpasbare gevolgen voor de uitvoering

B = Belastende grote gevolgen voor de uitvoering

5. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Uit de uitvoeringsscan volgt dat de uitvoering van de ‘Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ en bpm’ doenbaar is voor de uitvoeringsorganisaties van de Wet WOZ.

Daar waar de invoering van de wet gevolgen heeft voor de uitvoering door uitvoeringsorganisaties, zijn die gevolgen hoofdzakelijk beperkt van aard en eenvoudig inpasbaar in het bestaande WOZ-proces.

Van alle voorgestelde wijzigingen heeft het verplicht uitbetalen van vergoedingen aan belanghebbenden de meest verstreckende gevolgen voor de uitvoering van de Wet WOZ door uitvoeringsorganisaties. Deze gevolgen zijn echter niet zo zwaarwegend dat het wetsvoorstel niet in werking kan treden per 1 januari 2024.

Aanbeveling 1

Of het wetsvoorstel het beoogde effect heeft voor de uitvoering van de Wet WOZ zal voor een belangrijk deel in de praktijk snel duidelijk worden. Daarom is het belangrijk om voor de evaluatie van de maatregelen geen periode van maximaal 5 jaar te hanteren – zoals nu is aangegeven in

artikel III van het wetsvoorstel – maar een kortere termijn van bijvoorbeeld 2 jaar.

Aanbeveling 2

Het wetsvoorstel ziet op bezwaar, (hoger) beroep en cassatie in het kader van de Wet WOZ en hoofdstuk XV, paragraaf 2 van de Gemeentewet (onroerendezaakbelastingen). Dat betekent onder meer dat het voorstel niet geldt voor andere gemeentelijke heffingen die de WOZ-waarde als heffingsgrondslag hanteren, bijvoorbeeld de rioolheffing en de forensenbelasting. Dat kan er toe leiden dat de aanslagen die zien op dergelijke heffingen vaker ter discussie worden gesteld dan nu.

Dat kan afdoen aan het beoogde effect van het wetsvoorstel. Om dat te repareren is zo snel als mogelijk een aanpassing van de Gemeentewet nodig, zodanig dat het wetsvoorstel het beoogde effect heeft voor de Wet WOZ en alle gemeentelijke heffingen waar de WOZ-waarde kan dienen als heffingsgrondslag.